

Dokument nr. 8:44

(2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om en bedre rådgivningstjeneste og bruk av arbeidsuka for elever i ungdomsskolen

Til Stortinget

BAKGRUNN

Rådgivningstjenesten i skolen er ikke tilstrekkelig prioritert. Det er bemerkelsesverdig, både fordi det har vært et sterkt politisk fokus over tid og fordi en god rådgivningstjeneste vil være viktig for riktig ressursbruk i skolen.

Det er viktig at elever som velger videregående opplæring, har fått god orientering om hvilke valgmuligheter som foreligger og hvilke konsekvenser elevenes valg har. Det er viktig at elever foretar valg som er godt gjennomtenkt og som gir elevene de beste forutsetninger for å fullføre utdannelsen.

Det høye frafallet i videregående opplæring er svært bekymringsfullt. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at bare omtrent 60 pst. av elevene gjennomfører et videregående løp på normalt tid, og mer enn 20 pst. klarer ikke å gjennomføre videregående opplæring. Årsakene er sammensatte, men det er sannsynlig at det foreligger en sammenheng mellom frafall og feilvalg. Det er kostbart for den enkelte elev som på denne måten mister et helt utdanningsår, men det er også kostbart for samfunnet. Tomme skoleplasser koster penger, og det er viktig å se sammenhengen mellom elevenes valg av videregående opplæring, frafall og senere omvalg.

Elevorganisasjonen har bidratt til å sette fokus på at rådgivningstjenesten er for dårlig. I oktober 2005 skriver Elevorganisasjonen følgende på sine nettsider:

"Styrking av elevenes grunnleggende ferdigheter, tilpasset opplæring og et tilpasset opplæringsløp er viktige tiltak for å unngå frafall. Men det er også en klar sammenheng mellom statistikken og rådgivningstjenesten. Vi vet at norske elever ikke er fornøyd med det tilbudet de får fra rådgiverne. Det er ikke slik at mye og omfattende informasjon om ulike utdanninger gir elevene et bedre bilde av egne ønsker og forutsetninger. Det mangler skikkelig veiledning og oppfølging av hver enkelt elev."¹

Forslagsstillerne er kjent med at det foregår mye bra arbeid i kommunene og fylkeskommunene for å bedre rådgivningstjenesten. Innsatsen er imidlertid svært varierende, og det er store kompetansemessige forskjeller. Det er også stor variasjon i samarbeidsformer mellom kommuner og fylkeskommuner.

Til tross for at det fra politisk nivå har vært fokusert på målsettingen om en forbedret rådgivningstjeneste, har den praktiske oppfølgingen vært varierende. Det er i liten grad stilt krav til oppfølging og gjennomføring, og det er lite som tyder på at innsatsen på dette området har ført til færre feilvalg.

Når elever skal velge utdanningsretning, er det svært viktig at de får tilgang til de reelle valgmulighetene som foreligger. Det gjelder ikke bare mulighetene for utdanningsvalg, men også i hvilken grad det er god eller dårlig tilgang på lærlingplasser, mulige karrierevalg, lønnsnivå, muligheten for arbeid etter fullført utdanning og andre relevante forhold. Det er også viktig å gi elevene god innsikt i hvordan den praktiske hverdagen i yrket er. Det hevdes at det er opplevd en økning av søkningen til kokkeyrket etter at kjendiskokken Jamie Oliver startet med sine kokkeshow. Den hverdagen Oliver opplever som kokk, er neppe representativ for den gjennomsnittlige kokkens hverdag. Eksemplet benyttes for å illustrere

¹ Kilde: http://web.elev.no/index.php?option=com_content&task=view&id=324&Itemid=0

at det ofte er tilfeldigheter og bestemte opplevelser som fører til at elever ønsker seg en bestemt utdanningsretning. I den grad slike ønsker er motivert av forhold som til sist viser seg å være feilaktige, er det viktig at rådgivningen fra skolens side er god nok til å fange opp dette på et tidlig nok tidspunkt.

Alle elever i ungdomsskolen gjennomfører en såkalt arbeidsuke. Enkelte kommuner er flinke til å få elevene til å se sammenhengen mellom arbeidsuka og sitt fremtidige yrkesvalg. Imidlertid er det stor variasjon mellom kommunenes praktisering av denne ordningen. Forslagsstillerne mener det bør stilles krav til at arbeidsuka brukes som en aktiv og bevisst del av rådgivningstjenesten, slik at elevene kan oppleve hverdagen i det yrket de ser for seg. Det er viktig at rådgiver følger opp i forkant og etterkant av gjennomført arbeidsuke. Det bør være rom for å dele opp arbeidsuka i flere deler for å få bedre breddeerfaring. Skolen bør kunne bidra til at eleven velger riktig praksisplass i arbeidsuka, slik at elevens opplevelser kan ligge til grunn for videre oppfølging fra rådgivers side. Arbeidsuka kan også tenkes brukt til praksisbesøk på arbeidsplasser med lærlinger og/eller til besøk på videregående skoler deler av arbeidsuka dersom det er formålstjenlig. Forslagsstillerne mener det bør vurderes å legge arbeidsuka for alle elever til 10. klasse.

Dette er naturlig nok en omfattende oppgave, men likevel vil ressurser som brukes på dette stadiet, bidra til å redusere ressursbruken i videregående skole, fordi andelen feilvalg vil bli redusert.

Forslagsstillerne ser også for seg at det bør være mulig å gi fylkeskommunene et bredere ansvar for rådgivningstjenesten på ungdomstrinnet, så lenge dette forvaltningsnivået eksisterer med ansvar for videregående opplæring. Det foregår en del informasjonsutveksling mellom ungdomsskole og videregående skole i dag, men graden av samhandling er høyst varierende. Kompetansen om videregående opplæring hva gjelder tilbudsstruktur, muligheter for videre påbygging, forholdet til lærlingplasser mv. ligger i stor grad hos fylkeskommunene med dagens forvalt-

ningsfordeling. Denne kompetansen må brukes mer aktivt for å bidra til å gi elevene i ungdomsskolen best mulige forutsetninger for sitt utdanningsvalg.

Det er videre en utfordring at det ikke foreligger noe entydig system for oppfølging av den enkelte elev. Ressursbruken til rådgivningstjenesten er så vidt beskjedent at det knapt er tid for den enkelte elev. Det er vanskelig å se for seg en rådgivningstjeneste som ikke tar individuelle hensyn. Forslagsstillerne mener at det er en viktig forutsetning for at intensjonen i Kunnskapsløftet - om mer tilpasset opplæring - skal oppfylles, at en evner å gi tilpasset rådgivning til den enkelte elev i tillegg. Derfor er det viktig at skolene har tilgang til et karriereplanleggingsverktøy som gir rom for individuell oppfølging.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan arbeidsuka til elever i grunnskolen bedre kan brukes aktivt knyttet opp mot fremtidig utdanningsvalg.

II

Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for å etablere et rådgivningsverktøy som sikrer muligheten til individuell rådgivningsoppfølging av den enkelte elev.

III

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan samhandlingen mellom kommuner og fylkeskommuner kan bli bedre, med sikte på en forbedret rådgivning til den enkelte elev i forbindelse med utdanningsvalg og redusert andel feilvalg.

22. februar 2007